

TALVINE AIALINNUVAATLUS

Hea aialinnuvaatleja!

Eesti Ornitoloogiaühingu poolt 29. ja 30. jaanuaril läbiviidud talvise aialinnuvaatluse TALV 2011 populaarsus osavõtjate seas ületas ebasoodsale ilmale vaatamata mulluse taseme. Oma vaatlused edastas **1134 linnusõpra 948 paigast** üle Eesti, osalus kasvas ca 6% võrra. Paljude vaatlejate tähelepanekute kohaselt pärssisid lindude arvukust ja liigilist mitmekesisust nädalavahetusel valitsenud plusskraadid, tugev tuul ja tuisk. Seetõttu oli keskmine vaatluskohas kohatud lindude arv mullusest märgatavalt väiksem, piirdudes 33 isendiga (2010.a keskmiselt 43 isendit).

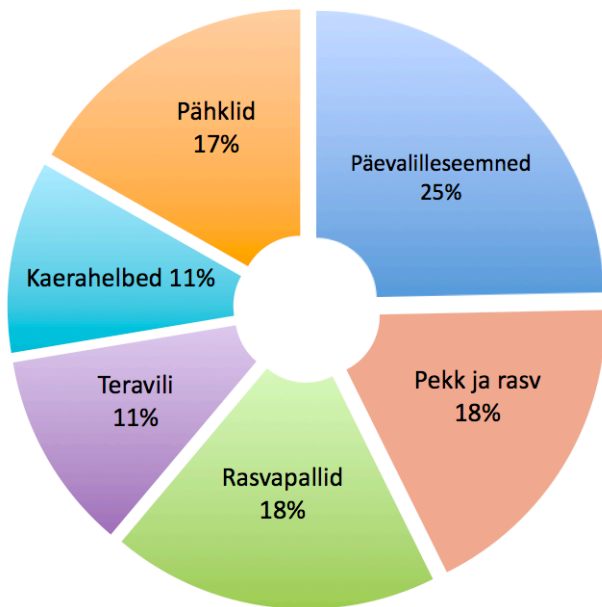
Eestis teist aastat aset leidnud vaatluse käigus vaadeldi **30 973 lindu 58 liigist**. Kõige arvukam liik oli oodatult rasvatihane, kes esines 95% vaatluskohtades ning moodustas pea veerandi lindude koguarvust. Teise koha saavutas taas rohevint, järgnesid põldvarblane, leevike ja koduvarblane. Enamike liikide puhul jäi arvukus mulluste tulemustega võrreldes stabiilseks, suuri üllatajaid ei esinenud. Taas leidis tõestust muusträsta talvine sage esinemine (597 isendit 291 vaatluskohas), metsvindi rohkus (287 isendit 79 paigas) ja kuldnoka talvitamine 7 vaatluskohas. Talvistest haruldustest nähti sarnaselt mullusele punarinda (15 is), kaelus-turteltuvi (13 is) ja tamme-kirjurähni (6 is). Röövlindudest külastas vaatluskohti peale raudkulli, kanakulli, hiireviu ja värbkaku kahes kohas ka händkakk ja ühes kohas merikotkas (viimases toideti ulukinahkadega). Paljud linnusõbrad märkasid liike, keda pehmematel talvedel palju harvem kohati, nii vaadeldigi aedades 7 roherähni, 76 hallpearähni, 93 ronka ja lausa 975 pasknääri.

Vaatlusi tehti rohkem teisel vaatluspäeval (55%), populaarseimad vaatlusajad olid vahemikus kl 10-12.30. Üksi vaatles 84% vaatlejatest, kahekesi üle 12%, ühel juhul vaadeldi ka seitsmekesi. Üle 95% vaatlustest tehti aedades, 4% parkides ja alla 1% kalmistutel.

Omavalitsuste arvestuses oli vaatluskohti ootuspäraselt kõige enam Tallinnas, järgnesid Tartu linn, Pärnu linn ja Viimsi vald. Lindude üldarvult kuulus esikoht samuti Tallinnale, järgesid Tartu linn ja Harku vald.

Vaatluskohas toideti linde enam kui 98% juhtudest. Üle poole osalejatest toitsid linde ühes söögikohas, veerandil linnusõpradest oli aias kaks toitmiskohta, kaheksandikul kolm ja 2,5% küsimustikule vastanutest toidab linde aias korraga enam kui viies kohas.

Etteantud valikvastuste põhjal eelistavad linnud eelkõige päevalilleseemneid, pekki ja rasvapalle, vt täpsemalt joonis 1. Lisaks mainiti populaarsete linnutoitadena veel saia, tangu, hirssi, isevalmistatud rasvapalli, kõrvitsaseemneid, rapsi, kartuleid, õunu, kanade jõusööt, seesamiseemneid, tammetõrusid, pihlakamarju, linaseemneid, maapähkleid, riisi, tatart ja nuudleid. Eksootilisemate toitadena tasub veel ära märkida rosinad, jõhvikad, kama, kookspähklid, või ja räimed. Mõned linnusõbrad olid aia serva üles riputanud ulukinahad, millest said tähelepanekute kohaselt söönuks nii röövlinnud kui ka kõik väiksemad sulelised.

Eesti Ornitoloogiaühing tänab kõiki aialinnuvaatlusel osalejaid ning ajakirjanikke, kes aitasid üritusest teavitada. Erilist äramärkimist väärivad Haljala Gümnaasium ja Nõo Põhikool, kus osalesid paljud õpilased.

Järgmine talvine aialinnuvaatlus toimub 28.-29. jaanuaril 2012.

Joonis 1. Linnude toidueelistused etteantud vastusevariantidega ankeetide põhjal (n=948).

Tabel 1. Talvise aialinnuvaatluse TALV 2011 tulemused maakondade lõikes

Nr	Maakonna nimi	Lindude arv	Liikide arv	Vaatluskohtade arv	Vaatlejate arv
1	Harju maakond	8901	51	307	367
2	Tartu maakond	4278	44	126	156
3	Pärnu maakond	3363	44	95	110
4	Lääne-Viru maakond	2248	37	74	102
5	Viljandi maakond	1946	37	50	59
6	Saare maakond	1456	36	41	46
7	Valga maakond	1288	37	35	41
8	Rapla maakond	1158	30	39	47
9	Järva maakond	1115	35	31	37
10	Ida-Viru maakond	996	37	30	34
11	Võru maakond	986	33	26	30
12	Põlva maakond	879	30	30	38
13	Jõgeva maakond	842	27	24	30
14	Hiiu maakond	770	35	16	22
15	Lääne maakond	747	33	26	26

Tabel 2. Talvisel aialinnuvaatlusel TALV 2011 vaadeldud linnuliigid isendite koguarvu järgi.

Nr	Liik	Isendite arv	Kohtamispaiku	Kohtamisagedus (%)	Keskmine isendite arv vaatluskohas	Nr	Liik	Isendite arv	Kohtamispaiku	Kohtamisagedus (%)	Keskmine isendite arv vaatluskohas
1	Rasvatihane	7216	903	95,3	8,0	33	Raudkull	59	58	6,1	1,0
2	Rohevint	4027	382	40,3	10,5	34	Väike-kirjurähn	49	45	4,7	1,1
3	Põldvarblane	2884	294	31,0	9,8	35	Musttihane	44	25	2,6	1,8
4	Leevike	1773	350	36,9	5,1	36	Künnivares	35	10	1,1	3,5
5	Koduvarblane	1634	228	24,1	7,2	37	Põhjavint	31	16	1,7	1,9
6	Kodu- või põldvarblane	1423	164	17,3	8,7	38	Hallrästas	29	19	2,0	1,5
7	Hallvares	1306	361	38,1	3,6	39	Muu määramata lind	27	3	0,3	9,0
8	Sinitihane	1221	569	60,0	2,1	40	Määramata kulliline	25	24	2,5	1,0
9	Talvike	1193	98	10,3	12,2	41	Porr	24	19	2,0	1,3
10	Pasknäär	975	347	36,6	2,8	42	Määramata kirjurähn	22	19	2,0	1,2
11	Hakk	795	123	13,0	6,5	43	Kuldnokk	18	7	0,7	2,6
12	Harakas	660	333	35,1	2,0	44	Pöialpoiss	16	7	0,7	2,3
13	Musträstas	597	291	30,7	2,1	45	Punarind	15	12	1,3	1,3
14	Salutihane e sootihane	516	189	19,9	2,7	46	Kaelus-turteltuvi	13	7	0,7	1,9
15	Põhjatihane	515	197	20,8	2,6	47	Hiireviu	9	8	0,8	1,1
16	Puukoristaja	504	309	32,6	1,6	48	Mänsak	8	6	0,6	1,3
17	Põhja- või salutihane	494	164	17,3	3,0	49	Rohe- või hallpea-rähn	8	8	0,8	1,0
18	Kodutuvi	474	112	11,8	4,2	50	Pöialpoiss	7	5	0,5	1,4
19	Suur-kirjurähn	291	242	25,5	1,2	51	Hangelind	7	1	0,1	7,0
20	Metsvint	287	79	8,3	3,6	52	Naerukajakas	7	3	0,3	2,3
21	Urvalind	250	47	5,0	5,3	53	Roherähn	7	6	0,6	1,2
22	Nurmkana	244	34	3,6	7,2	54	Musträhn	6	6	0,6	1,0
23	Siisike	238	31	3,3	7,7	55	Tamme-kirjurähn	6	6	0,6	1,0
24	Tutt-tihane	193	97	10,2	2,0	56	Kalakajakas	5	2	0,2	2,5
25	Ohakalind	174	35	3,7	5,0	57	Kanakull	5	5	0,5	1,0
26	Sinikael-part	128	14	1,5	9,1	58	Kaelustuvi	5	3	0,3	1,7
27	Siidisaba	100	12	1,3	8,3	59	Hallõgija	4	4	0,4	1,0
28	Ronk	93	34	3,6	2,7	60	Värbkakk	4	4	0,4	1,0
29	Hallpea-rähn	76	61	6,4	1,2	61	Kanepilind	4	1	0,1	4,0
30	Sabatihane	65	15	1,6	4,3	62	Händkakk	2	2	0,2	1,0
31	Suurnokk e suurnokk-vint	62	34	3,6	1,8	63	Merikotkas	1	1	0,1	1,0
32	Höbekajakas	62	12	1,3	5,2	64	Valgeselg-kirjurähn	1	1	0,1	1,0

Tabel 3. Talvisel aialinnuvaatlusel TALV 2011 osalenud kohalikud omavalitsused vaadeldud lidude koguarvu järgi.

Nr	KOV nimi	Linde	Liike	Vaat-lus-kohti	Vaatle-jaid	Nr	KOV nimi	Linde	Liike	Vaat-lus-kohti	Vaatle-jaid
1	Tallinna linn	3397	42	136	161	89	Albu vald	114	18	4	7
2	Tartu linn	1717	30	50	61	90	Kõue vald	114	16	4	6
3	Harku vald	617	28	18	21	91	Paistu vald	114	17	3	4
4	Pärnu linn	617	29	22	25	92	Roosna-Alliku vald	113	16	3	3
5	Viimsi vald	563	29	22	27	93	Hanila vald	112	16	4	4
6	Kuusalu vald	544	29	14	17	94	Tõstamaa vald	112	15	4	4
7	Rae vald	541	25	17	20	95	Haaslava vald	111	19	3	3
8	Vändra vald	518	28	11	11	96	Lihula vald	109	13	4	4
9	Märjamaa vald	484	25	12	14	97	Puka vald	105	17	2	3
10	Nõo vald	464	22	20	27	98	Viiratsi vald	105	11	2	3
11	Kose vald	445	27	12	16	99	Ridala vald	104	17	4	4
12	Haljala vald	404	23	19	24	100	Rannu vald	101	12	3	4
13	Viljandi linn	404	19	9	11	101	Kärdla	95	12	3	3
14	Türi vald	389	23	12	15	102	Kunda linn	92	6	2	2
15	Vihula vald	388	23	13	22	103	Sauga vald	89	15	2	2
16	Kaarma vald	381	25	10	12	104	Maidla vald	88	13	2	2
17	Anija vald	365	27	12	15	105	Tähtvere vald	88	19	4	6
18	Tahkuranna vald	358	27	8	8	106	Sõmerpalu vald	87	12	2	2
19	Abja vald	357	25	5	5	107	Antsla vald	86	15	3	4
20	Tartu vald	352	19	6	6	108	Põltsamaa vald	86	14	3	4
21	Audru vald	334	26	9	9	109	Ahja vald	84	13	3	3
22	Sindi linn	321	29	5	5	110	Lüganuse vald	82	13	2	2
23	Kuressaare	315	21	8	8	111	Rõngu vald	82	14	2	2
24	Saku vald	304	24	14	19	112	Torgu vald	80	14	2	2
25	Varstu vald	294	23	6	6	113	Sonda vald	78	14	2	3
26	Kadrina vald	287	25	6	7	114	Laeva vald	76	19	1	1
27	Käina vald	276	18	5	6	115	Palamuse vald	76	10	2	4
28	Helme vald	273	26	8	9	116	Põlva vald	71	9	4	5
29	Saue vald	268	22	9	11	117	Võru linn	71	16	2	3
30	Maardu linn	266	15	6	6	118	Kolga-Jaani vald	67	12	3	4
31	Suure-Jaani vald	253	21	9	11	119	Kihnu vald	66	15	1	1
32	Rõuge vald	250	17	4	6	120	Kanepi vald	65	11	3	5
33	Jõelähtme vald	249	24	6	6	121	Pihitla vald	64	8	2	2
34	Raasiku vald	249	20	8	9	122	Juuru vald	63	14	2	6
35	Keila linn	239	22	8	9	123	Laheda vald	63	14	2	4
36	Ülenurme vald	235	17	7	8	124	Mikitamäe vald	63	8	2	3
37	Kohila vald	227	20	10	10	125	Oru vald	63	15	2	2
38	Elva linn	219	18	9	9	126	Martna vald	61	7	3	3
39	Põltsamaa linn	217	20	6	7	127	Kehtna vald	57	13	4	5
40	Pärsti vald	217	19	6	6	128	Mustjala vald	56	11	3	3
41	Konguta vald	213	14	3	5	129	Valgjärve vald	56	11	2	2
42	Paikuse vald	210	17	4	4	130	Mäksa vald	53	7	1	1
43	Halliste vald	206	17	5	6	131	Värska vald	53	9	3	3

44	Räpina vald	205	20	3	4	132	Risti vald	50	11	2	2
45	Otepää vald	204	15	4	6	133	Pöide vald	48	9	3	3
46	Valga linn	204	16	7	8	134	Koonga vald	47	4	3	4
47	Rakvere linn	197	20	6	6	135	Jõgeva linn	46	9	2	2
48	Halinga vald	192	18	5	12	136	Taebla vald	43	10	1	1
49	Keila vald	191	18	7	8	137	Tamsalu vald	43	5	1	1
50	Nissi vald	191	24	5	5	138	Iisaku vald	42	16	2	2
51	Puhja vald	190	22	6	7	139	Veriora vald	40	10	1	1
52	Jõgeva vald	186	18	5	6	140	Kernu vald	35	4	1	1
53	Haapsalu	181	17	5	5	141	Illuka vald	34	10	2	2
54	Tarvastu vald	177	19	5	5	142	Pala vald	34	8	2	2
55	Orissaare vald	175	20	4	5	143	Tudulinna vald	33	13	1	1
56	Tabivere vald	174	14	3	4	144	Karula vald	31	7	1	1
57	Mäetaguse vald	172	18	2	2	145	Põlva linn	31	8	1	2
58	Muhu vald	171	17	4	6	146	Valjala vald	31	6	1	1
59	Väike-Maarja vald	170	15	4	6	147	Loksa linn	30	5	1	3
60	Paide vald	167	17	3	3	148	Vigala vald	30	9	1	1
61	Kambja vald	166	18	4	5	149	Lasva vald	29	11	1	1
62	Saarde vald	166	17	6	8	150	Koigi vald	27	6	1	1
63	Hummuli vald	157	17	4	4	151	Vara vald	27	12	2	4
64	Põdrala vald	157	21	4	4	152	Kõlleste vald	26	10	2	2
65	Kõrgessaare vald	155	21	3	5	153	Vastseliina vald	25	5	1	1
66	Järva-Jaani vald	154	20	4	4	154	Meeksi vald	24	6	2	2
67	Vasalemma vald	152	26	2	2	155	Noarootsi vald	24	4	1	1
68	Paide linn	151	13	4	4	156	Toila vald	24	6	1	1
69	Rapla vald	145	18	6	7	157	Puurmani vald	23	4	1	1
70	Sõmeru vald	143	24	4	6	158	Taheva vald	22	6	1	2
71	Rägavere vald	142	13	3	6	159	Tapa vald	22	4	1	1
72	Häädemeeste vald	140	17	6	7	160	Tori vald	22	7	2	2
73	Võnnu vald	140	18	3	3	161	Tootsi vald	20	6	1	1
74	Raikküla vald	138	16	3	3	162	Kohtla vald	19	4	1	2
75	Tõrva linn	135	17	4	4	163	Kõo vald	18	5	1	1
76	Varbla vald	134	15	4	5	164	Saue linn	18	8	1	1
77	Jõhvi vald	132	15	4	4	165	Aseri vald	17	5	2	2
78	Avinurme vald	123	13	4	4	166	Surju vald	17	6	2	2
79	Kiili vald	123	13	4	4	167	Alajõe vald	16	6	1	1
80	Pühalepa vald	123	15	3	5	168	Leisi vald	16	4	1	1
81	Vinni vald	123	14	6	9	169	Vaivara vald	16	4	2	3
82	Võru vald	123	20	5	5	170	Kõpu vald	15	6	1	1
83	Vastse-Kuuste vald	122	15	4	4	171	Kaiu vald	14	6	1	1
84	Emmaste vald	121	16	2	3	172	Karksi vald	13	4	1	2
85	Lohusuu vald	120	19	2	3	173	Kihelkonna vald	13	4	1	2
86	Viru-Nigula vald	120	12	3	5	174	Urvaste vald	11	3	1	1
87	Salme vald	119	15	2	2	175	Mõniste vald	10	6	1	1
88	Rakvere vald	117	18	6	7	176	Kärla vald	7	2	1	1

Tabel 4. Talvisel aialinnuvaatlusel TALV 2011 vaadeldud linnuliigid isendite koguarvu järgi Tallinna linnas.

Nr	Liik	Isendite arv	Kohtamis- paiku	Kohtamis- sagedus (%)	Keskmine isendite arv vaatluskohas
1	Rasvatihane	782	125	91,9	6,3
2	Rohevint	580	70	51,5	8,3
3	Koduvarblane	396	47	34,6	8,4
4	Hallvares	289	79	58,1	3,7
5	Musträstas	241	96	70,6	2,5
6	Põldvarblane	175	20	14,7	8,8
7	Sinitihane	142	67	49,3	2,1
8	Kodutuvi	122	35	25,7	3,5
9	Leevike	120	31	22,8	3,9
10	Kodu- või põldvarblane	97	15	11,0	6,5
11	Metsvint	54	13	9,6	4,2
12	Harakas	47	26	19,1	1,8
13	Höbekajakas	46	5	3,7	9,2
14	Suur-kirjurähn	29	27	19,9	1,1
15	Sinikael-part	28	1	0,7	28,0
16	Pasknäär	24	16	11,8	1,5
17	Siisike	24	4	2,9	6,0
18	Ohakalind	22	5	3,7	4,4
19	Suurnokk e suurnokk-vint	22	12	8,8	1,8
20	Põhjatihane	18	11	8,1	1,6
21	Hakk	17	7	5,1	2,4
22	Puukoristaja	17	13	9,6	1,3
23	Urvalind	13	3	2,2	4,3
24	Põhjat- või salutihane	12	7	5,1	1,7
25	Hallrästas	11	4	2,9	2,8
26	Talvike	11	4	2,9	2,8
27	Siidisaba	8	1	0,7	8,0
28	Naerukajakas	7	3	2,2	2,3
29	Musttihane	6	5	3,7	1,2
30	Tutt-tihane	4	3	2,2	1,3
31	Määramata kulliline	4	3	2,2	1,3
32	Väike-kirjurähn	4	4	2,9	1,0
33	Salutihane e sootihane	3	1	0,7	3,0
34	Kuldnokk	3	2	1,5	1,5
35	Künnivares	3	1	0,7	3,0
36	Pöialpoiss	3	1	0,7	3,0
37	Kaelustuvi	3	1	0,7	3,0
38	Raudkull	2	2	1,5	1,0
39	Hallpea-rähn	2	1	0,7	2,0
40	Porr	2	2	1,5	1,0
41	Punarind	2	1	0,7	2,0
42	Ronk	1	1	0,7	1,0
43	Mänsak	1	1	0,7	1,0

Tabel 5. Talvisel aialinnuvaatlusel TALV 2011 vaadeldud linnuliigid isendite koguarvu järgi Tartu linnas.

Nr	Liik	Isendite arv	Kohtamis- paiku	Kohtamis- sagedus (%)	Keskmine isendite arv vaatluskohas
1	Rohevint	448	31	63,3	14,5
2	Hakk	271	25	51,0	10,8
3	Rasvatihane	238	45	91,8	5,3
4	Hallvares	131	28	57,1	4,7
5	Koduvarblane	131	17	34,7	7,7
6	Põldvarblane	127	19	38,8	6,7
7	Leevike	114	15	30,6	7,6
8	Kodutuvi	82	20	40,8	4,1
9	Kodu- või põldvarblane	72	15	30,6	4,8
10	Sinitihane	27	18	36,7	1,5
11	Künnivares	14	4	8,2	3,5
12	Sabatihane	10	1	2,0	10,0
13	Harakas	9	7	14,3	1,3
14	Puukoristaja	9	7	14,3	1,3
15	Siisike	9	2	4,1	4,5
16	Salutihane e sootihane	3	3	6,1	1,0
17	Musträstas	2	2	4,1	1,0
18	Pasknäär	2	2	4,1	1,0
19	Põhja- või salutihane	2	1	2,0	2,0
20	Ronk	2	1	2,0	2,0
21	Suur-kirjurähn	2	2	4,1	1,0
22	Suurnokk e suurnokk-vint	2	2	4,1	1,0
23	Talvike	2	1	2,0	2,0
24	Urvalind	2	2	4,1	1,0
25	Ohakalind	1	1	2,0	1,0
26	Põhjatihane	1	1	2,0	1,0
27	Raudkull	1	1	2,0	1,0
28	Musttihane	1	1	2,0	1,0
29	Porr	1	1	2,0	1,0
30	Väike-kirjurähn	1	1	2,0	1,0

Kokkuvõtte koostanud Aarne Tuule, TALV 2011 koordinaator

Lisainfo: talv@eoy.ee, 58002869, www.eoy.ee/talv

Talvist aialinnuvaatlust toetab Keskkonnainvesteeringute Keskus.

